

Peygamber İklimi

Enbiya YILDIRIM*

AFFEDEBİLMEK

“Affa sarıl, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.” (7/A'râf, 199). Bizi bizden çok daha iyi tanıyan yaratıcımız, burada Müslümanın sahip olması gereken üç güzel hasleti dile getirmektedir: Birincisi, affedici olmak; insanların kusurlarını mümkün olduğunca büyütmemek, bağışlayıcı olmak ve ilişkileri tamamen koparıp atmamak.”

Ayatımızda bizleri üzecek çok şeyle karşılaşırız. Bazen ailemizden kaynaklanan nedenler, bazen de çevremizdeki sebeplerden dolayı üzülürüz. Izdıraptan dolayı uykusuz geçirdiğimiz geceler bile olur. Bazen de üzüntümüzün kaynağı kendimiz oluruz. İşlerimizin istediğimiz gibi gitmeyişi veya aşmak istediğimiz bir hayat basamağını aşamayışımız veyahut da sağlık sorunları nedeniyle üzüntüye kapılmamıza neden olacak nice sıkıntıyla yüzleşiriz. Öyle ki, gündelik hayatta bizleri üzen her bir şeyin sadece başlığını kaydedecek olsak, birkaç yıl içinde ciltler dolusu tutacak bir kitap oluşacağını söylemek abartı olmaz. Akşamleyin başınızı yastığa koyduğunuzda, gün içerisinde canınızı sıkan ve üzülmenize neden olan hususları gözünüzün önünden bir geçirin. Ne kadar da problemle karşılaşmışım diyeceğinizi biliyorum. Evinizden çıkmadan önce, işyerine giderken, çalıştığınız yerde, hatta mescitte, eve dönüş yolunda, akşam adımınızı kapıdan içeri attığınızdan yatana kadar... Etrafınız adeta problemlerle kuşatılmış gibidir.

Sorunlarımızdan bir kısmı yüreğimize oturur. Çevremizde dostumuz olarak bildiğimiz insanlardan yediğimiz darbeler ile namazları huşu ile kılıklarına, camilerde, ekranlarda çok güzel öğüt-

ler vermesine aldandığımız şöhretli kişilerin ayak oyunları kalbimize ağır yük gibi konar. Uğradığımız haksızlık böylesi bir şekilde olunca acısı iki kat olur. Etrafımızda güveneceğimiz ve gerektiğinde yaslanıp ağlayacağımız gerçek bir dost bulamayışımız bizi kahreder. Dünyaya yalnız geldiğimizi ve yalnız gideceğimizi biliyoruz, ancak hayatımızı sürdürürken hem de kalabalıklar arasında bulunurken bile yalnız olduğumuzu hissetmemiz bizi derinden üzer.

Fakat bütün bunları dile getirirken veya kendi kendimize dertlenirken bir şeyi ihmal ederiz: Hep başkaları tarafından zulme uğradığımızı düşünürüz, gözümüzün önünden hep bunlar geçer. Nedense bizim başkalarına ettiklerimiz aklımıza gelmez. O yüzden başımızı yastığa koyduğumuzda bir de kimlere haksızlık etmiş olabileceğimizi düşünelim. Kime kötü söz söylemişiz, kimi arkasından çekiştirmişiz, kimin malına veya bedenine karşı ölçüyü kaçırmışız, bir düşünelim. Bunu yaptığımızda, esasında kendimizin de o kadar masum olmadığımızı anlarız. O kadar çok kul hakkına girmişizdir ki, bunları yazmak için kalem yetmez. Çekiştirdiğimiz insanların sayısının hadi hesabı yoktur, kalplerini kırdığımız pek çok dostumuz vardır. Yapıp ettiklerimize sonra çok pişmanlık duyarız, ama içimizden duyduğumuz

pişmanlığı çoğu kez dile getirip özür bile dileyemeyiz. Yaptığımız haksızlıklar aklımıza geldikçe içimizde bir sancı hissederiz, yüreğimiz kavrulur. Aradan geçen uzun yıllar bilenlerin konuyu unutmalarını belki sağlar, ancak her hatırladığımızda içimizde birşeyler düğümlenir. Lakin yine de değişmeyiz. Hayata bildiğimiz gibi devam ederiz. Demek istediğim, bizim de pek maşum olmadığımızdır.

Kim bilir, belki de bu kadar sıkıntı ve problemle karşılaşmamızın nedeni, kendimizin de bir problem kaynağı oluşumuzdur. Biz sıkıntılı bir insan olduğumuzdan hep sorun çıkarıyor

“Hata ve kusurlarından dolayı karşındakilere kin besleyen, onları hoş göremeyen ve affedici olamayan bir insan muttakî bir kul değildir. İbadetlerine ne kadar titizlense de Allah’ın muradını tam olarak gerçekleştiremez. Bu durumda gerekli olan, Rabbimizin bağışlayıcılığını kendi yaşamımızda tecellî ettirmektir.”

olabiliriz; problemler de gelip bizi buluyordur. İşin bu boyutunu da düşünmek gerekir sanırım. Neden insanlarla aramızda sorunlar oluşuyor? Kaldı ki, insânî ilişkilerdeki sorunlar çoğu zaman tek taraflı olarak ortaya çıkmaz. İki taraftan da kaynaklanan kusurlar vardır.

O zaman geriye ne kalıyor? Öncelikle kendimizi düzeltmek değil mi? Evvelâ kendimize bir çeki düzen vereceğiz, üzerimize düşen sorumluluğu yerine getireceğiz ki, en azından şikâyetçi olmak için hakkımız olsun. İnsanlara yapmadığını bırakmayan bir insanın sızlanmaya hiç hakkı yoktur çünkü? Mükemmel insan olmamız belki hayal, ancak bu uğurda bir çaba içerisinde olmamız icap eder. Başkalarının haklarını yüklenmiş olarak âhirete gitmenin ne kadar vebalî olduğunu bilmeyenimiz yok. Gıybet ve kötülük etmekle ilgili âyetleri hepimiz biliriz. Buna rağmen, etrafımızdaki insanlarla geçimli bir ya-

şam süremediğimiz ve güven veremediğimiz için, âhîret öncesi hayatımız istenilen güzelliğe yaşanmaz.

Kendimizi düzeltmeye çabalarken artık insanın nasıl bir varlık olduğunu anlamak durumundayız. İşte insan ahsen-i takvîm üzere yaratılmış olmakla beraber, eğer istikametini şaşırması ve yaratılıştaki temiz fitratını kaybetmiş ise, yerine göre, başkalarına haksızlık eden ve kendisi de haksızlığa uğrayan bir varlık haline gelebilmektedir; bir başka ifadeyle, hem zulmeden hem de zulme maruz kalan, yaşamı çelişkilerle dolu bir ucûbe olabilmektedir. Demek

ki bu varlık, beklemediğimiz bir zamanda ve beklemediğimiz bir şekilde bizi sıkıntıya ve üzüntüye sokabilir. Bunu bu şekilde kabul ettikten sonra yaşamı onlarla birlikte nasıl bir arada sürdürebileceğimizin yollarını arayabiliriz. Sonuçta ne kadar küssek, darılsak ve beğenmesek de insanların önemli bir kısmı bu şekildedir. O zaman, kendimizi

düzeltmeye çabalarken, insanlarla olan ilişkilerde işe bir yerden başlamak gerekecektir. Başlangıç noktası ne olmalıdır diye sorulacak olursa, en uygun cevabı “Affetmektir.” olur. Zaten Allah Teâlâ da bizi affedici olmaya çağırılmaktadır:

*“Affa sarıl, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.”*¹ Bizi bizden çok daha iyi tanıyan yaratıcımız, burada Müslümanın sahip olması gereken üç güzel hasleti dile getirmektedir: Birincisi, affedici olmak; insanların kusurlarını mümkün olduğunca büyütmemek, bağışlayıcı olmak ve ilişkileri tamamen koparıp atmamak. İkincisi, herkesin iyiliği için çabalamak yanında, etrafımızdaki insanlara da aynı şeyi öğütlemek. Üçüncüsü de, laf anlamayan ve ne konuştuğunu bilmeyen insanlardan uzaklaşmak; gereksiz ve faydasız tartışmalardan kaçınmak. Hulusi Efendi (k.s)’nin şu beyitleri önce Yüce yaratıcıdan af talep etmeyi öğütler bize...

*Mücrimim bu cürmümün afvın temennâ eylerim
Ey Hulûsî bahr-i isyân içre kalam mı aceb²*

*Bu âciz kulunu kâfile-i aşkdan cüdâ kılma
Bakıp noksânıma rahmınla et afv u atâ yâ Rab³*

Bir başka âyette de, “Sizin bağışlamanız takvaya daha yakındır.”⁴ buyrulmaktadır.. Yüce Allah bu âyette, affedici olmayı kendisine daha yakın olmanın bir işareti olarak takdim etmektedir. Öyle ki, affedici olmak, Allah’tan korkmanın ve onun buyruklarına tâbi olmanın göstergelerindedir. Zira kul, Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın yaratış gayesini insan kendi yaratışında tezahür ettirmeye çalışmaktadır. Bu elbette yaratıcıyı memnun edecek bir haslettir. Bunu şöyle de anlayabiliriz: Allah Teâlâ kullarının muttakî olmalarını istemektedir. Gerek Kur’an ve gerekse hadislerde böyle bir kulun özellikleri sayılmaktadır. Bu özelliklerden bir tanesi de affedici olmaktır. Dolayısıyla hata ve kusurlarından dolayı karşısındakilere kin besleyen, onları hoş göremeyen ve affedici olamayan bir insan muttakî bir kul değildir. İbadetlerine ne kadar titizlense de Allah’ın muradını tam olarak gerçekleştiremez. Bu durumda gerekli olan, Rabbimizin bağışlayıcılığını kendi yaşamımızda tecellî ettirmektir.

Kaldı ki, kul, bu güzel haslete sahip olmasıyla peygamberini örnek almış olur. Zira onun peygamberi, uğradığı bir haksızlık nedeniyle hiç kimseden intikam almaya çalışmamış, kendisine ve yakın arkadaşlarına en büyük zulümleri yapanları bile affetme yolunu seçmiştir. Gerçekten de, Hz. Peygamber’in nefsi için intikam aldığı veya kendisinden uzak tuttuğu tek bir insan yoktur.

Fudayl b. İyâz anlatıyor: Kabe’de yanımda oturan bir Horasanlı kadar zâhid bir insana rastladım. Tavaf etmek üzere kalkmıştı ki, parasını çaldılar. Bunun farkında olunca ağlamağa başladı. Kendisine, “Paran çalındı diye mi ağlıyorsun?” dedim. O “Hayır, ona ağlamıyorum; yalnız (o

hırsız) kıyamet günü Allah Teâlâ’nın huzurunda kendisiyle karşılaştığımızda bana karşı verecek cevap bulamayıp perişan olacağını bildiğim için, ona acıdığımdan ağlıyorum.” dedi.⁵

Biz peygamberimiz kadar veya bu kıssadaki gibi affedici olabilir miyiz, bilemiyorum, ancak affedici olmayı kendimize şiar edinmemiz gerektiğini düşünüyorum. Kaldı ki, bizi üzenlere çok kızmamıza rağmen, bir müddet geçtikten sonra meseleyi çok büyüttüğümüzü anlarız. Hatayı biz yaptığımızda, kendimizi rahatlatmak için içimiz-

de mazeretler üretirken, karşımızdaki insan yaptığında ise hemen köpürürüz. Sanırım dilimizi “Yâ sabır.” demeye alıştırmalıyız. Hayatın serencamı içinde hatalı davranışlarımızın olduğunu bilerek, afva sarılmalıyız.

*Bildim ki çü isyân benimdir
Afv eyle ki gufrân senindir*

Dipnot

* Prof. Dr.

- 1 7/A'raf, 199.
- 2 Ateş, Es-Seyyid Osman Hulûsî, Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî, (Haz.:Prof.Dr. Mehmet Akkuş-Prof.Dr.Ali Yılmaz) s. 20, Nasihat Yay., İstanbul, 2006.
- 3 Ateş, Dîvân, s. 21.
- 4 2/Bakara, 237.
- 5 İhyâ, III/413.